

ВПЛИВ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИХ ЗАГРОЗ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА (ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ)

Науменко Владислав Владиславович

студент

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Глинянський Сергій Сергійович

студент

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Гребешкова Олена Миколаївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Розвиток підприємств за умов нової економіки – це постійні, якісні за характером, трансформуючі зміни, що мають за мету збалансувати внутрішній потенціал самого підприємства та динамічні процеси в їх зовнішньому оточенні на всіх рівнях прийняття і реалізації управлінських рішень. Вирішення подібних завдань є справжнім викликом для сучасних управлінців, економістів, теоретиків і практиків.

Загалом під терміном «екзистенціальна загроза підприємства» розуміється поняття, яке ставить під сумнів подальше існування компанії в його якісно-ціннісному стані, вимагаючи вжиття невідкладних заходів, які можуть врятувати підприємства від банкрутства та припинення функціонування. Такі ризики можуть відноситися до політичної, економічної, соціальної, демографічної загроз тощо та мати вагомий вплив на діяльність компанії.

Для підприємництва ризики актуалізуються у виробничій, комерційній, фінансовій, інвестиційній сферах. Виробничий ризик характеризується зниженням обсягів виробництва та зростанням витрат. Комерційний ризик виникає вже в процесі реалізації продукції/послуг внаслідок зміни кон'юнктури та підвищення цін на сировину та кінцеву продукцію. Складовою фінансового ризику є зміни величини власних та запозичених коштів. Підґрунтям інвестиційних ризиків є можливість зміни отримання запланованого доходу та утворення збитків [1, с. 14].

Підприємницькі ризики мають вагомий вплив як на діяльність підприємницького сектору, так і на економічне становище країни в

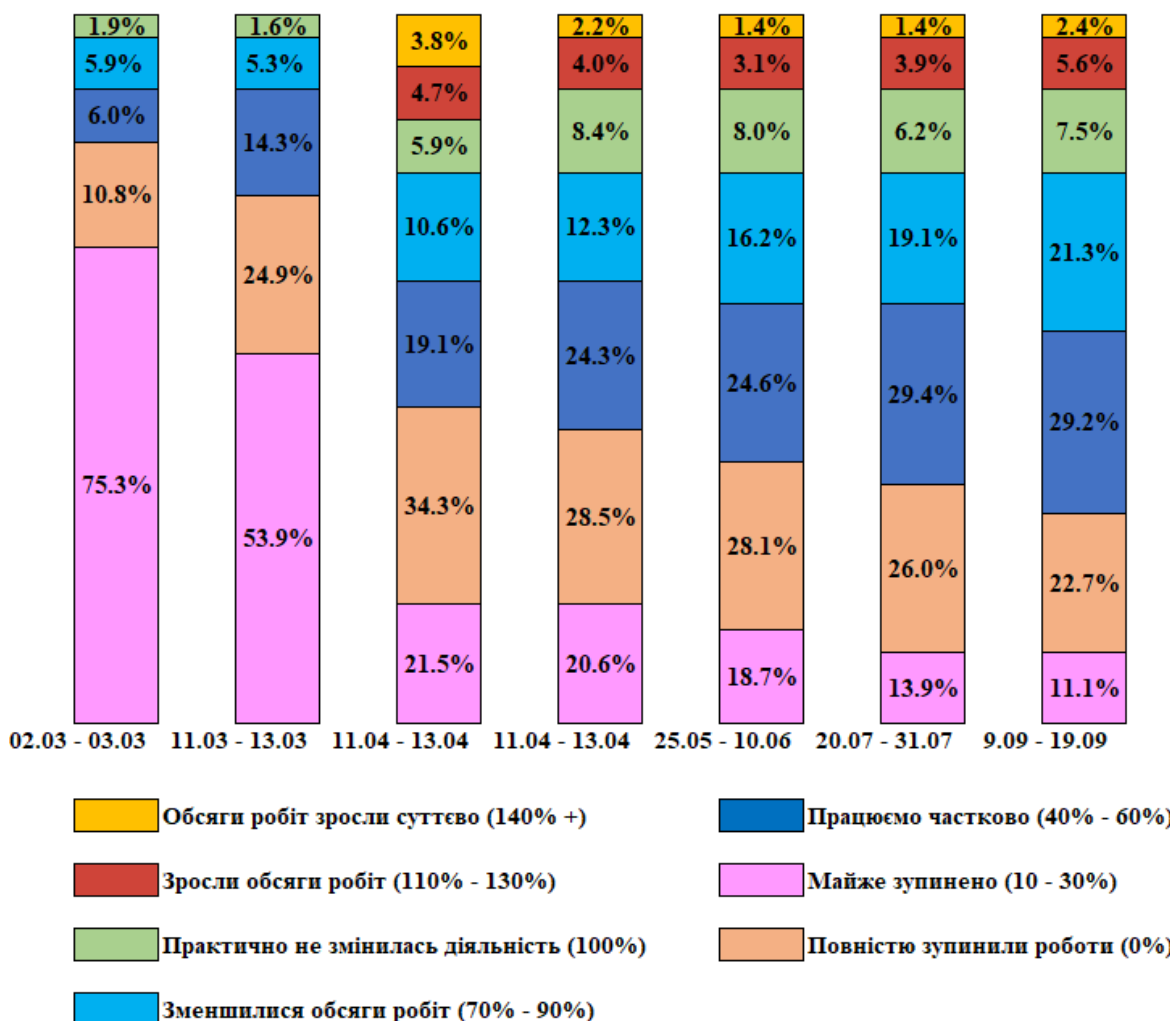
цілому. Прикладом даної тези може виступати війна в Україні та пандемія COVID-19.

За даними МВФ України, показник інфляції в країні за 2020 рік склав 4,5%, спад економіки оцінювався на рівні 7,2% [2, с. 202]. Зниження купівельної спроможності означає проблему для всього сектору бізнесу без виключення, особливо для підприємств малого та середнього бізнесу. Оскільки такі підприємства переважно налаштовані на роботу офлайн, карантинні обмеження призвели до того, що частина власників не мали змоги фінансово підтримувати бізнес надалі, оскільки не отримували ніякого доходу від продажів, або ж він був не суттєвий. Тому частина з них змушена була припинити свою діяльність та закритися. За статистичними даними [3] загалом за 2020 рік припинили своє існування приблизно 10 тис. юридичних осіб, значна частина з яких була у м. Київ.

За умов війни значне скорочення підприємницької діяльності призвело до уповільненого розвитку економіки нашої країни. За прогнозами НБУ [4] падіння ВВП України хоч і сповільнилось в порівнянні з початком війни, і зараз оцінюється на рівні 35–40%, але, враховуючи досвід пандемії 2020 року, бідність в країні зростатиме невинними темпами, а число людей, які будуть вразливими до впадання у бідність, збільшиться.

Наочним прикладом політичної та одночасно економічної екзистенціальної загрози є російсько-українська війна. За останні 9 місяців українське підприємницьке середовище зазнало значних втрат та збитків. З 24 лютого 2022 року повністю або частково свою діяльність припинили 33,8% підприємств і лише 15,6% суб'єктів господарювання змогли утримати або збільшити обсяг робіт з довоєнним періодом, про що свідчать результати проведених в Україні опитувань, опублікованих на платформі Дія.Бізнес (рис. 1 [5]).

Війна непереможно трансформує економіку України, що породжує низку економічних загроз. Зниження ділової активності підприємств призводить до зменшення податкових надходжень до бюджетів країни та регіонів, а кількість прямих витрат малого та середнього бізнесу за один місяць воєнних дій сягнули \$ 80 млрд., що знизило ВВП країни в першому кварталі 2022 року на 16%. Неefективне функціонування різних галузей призводить до зниження рівня інноваційного потенціалу підприємств, збільшенню витрат на підтримку прибуткової діяльності. Відбувається поглиблення диспропорцій між споживчими витратами та економічними інвестиціями, мають місце структурні дисбаланси у розвитку внутрішнього споживчого ринку. Зростають витрати на підтримку людських, інтелектуальних, фінансових та інвестиційних ресурсів. Скорочується експортна діяльність та знижується обсяг продажу продукції та надання послуг споживачам [6, с. 16].

Рис. 1. Стан українського бізнесу по відношенню до 24.02.2022 р. [5]

Для опору зазначеним ризикам необхідно трансформувати економічний механізм підприємства в усіх його складових – структурах (організаційних, технологічних, вартісних тощо), бізнес-функціях (виробництво, маркетинг, логістика, управління персоналом, інвестування та інновації тощо), мотивації і цінностях (у т.ч. через організаційну культуру та соціальну відповідальність бізнесу), нарешті у стратегічних настановах розвитку (усвідомленні своєї місії та розвитку візійності бізнес-перспектив). На наше переконання, подібні трансформації на рівні кожного окремого підприємства призведуть до якісного оновлення економічного ландшафту вітчизняного бізнесу через генерування адекватних сучасним викликам інноваційних бізнес-моделей та формування принципово нових екосистем в українському бізнесі.

Екзистенційні загрози чинять значний тиск та наносять значних збитків сектору підприємництва, впливаючи на його прибутковість та рівень конкурентоспроможності. Підприємствам необхідні трансформаційні управлінські рішення стратегічного та тактичного рівнів, щоб

швидко реагувати на вплив зовнішніх факторів та оперативніше пристосуватися до нового ринкового середовища. Проте такі екзистенціальні чинники, як пандемія COVID-19 та війна в Україні, доводять, що кожна екзистенціальна загроза – це прихована можливість для докорінної трансформації та виходу на новий рівень розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук М.К., Корнеєв М.В., Череп А.В. Проблеми правового, фінансового та економічного забезпечення розвитку національної економіки : монографія /за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. Дніпро : Пороги, 2021. 14 с.
2. Лазарева З.В. Наслідки пандемії COVID-19 та інноваційні процеси розвитку бізнесу в Україні у 2021 році. Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні : матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів (м. Львів, 19 лютого 2021 р.). Львів, 2021. С. 202.
3. "Ревучий" 2020-й: як український бізнес пережив карантинно-кризовий рік. URL: <https://youcontrol.com.ua/data-research/biznes-2020-analitika/> (дата звернення: 03.12.2022).
4. Падіння ВВП України сповільнилося до 35–40% – НБУ. URL: <https://cutt.ly/fMK8RXXR> (дата звернення: 03.12.2022).
5. Стан та потреби бізнесу в умовах війни: результати опитування у вересні. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-u-veresni> (дата звернення: 03.12.2022)
6. Августин Р., Демків. І. Підтримка бізнесу та нівелювання загроз його функціонування у воєнний час. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України : Матеріали доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 31 травня 2022 р.). Тернопіль, 2022. С. 16.